

Layihənin istiqaməti: Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

№ 8 (2189) 23 yanvar 2021-ci il

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Son vaxtlar Ermənistanın siyasi dairələrində Qarabağla bağlı çağırışlar eşidilməkdədir. Xüsusilə Ermənistan müxalifəti və təbii ki, daha çox da Daşnaqsütun partiyasının öncülləri imzalanmış təslim haqqından sonra daha da fəallaşıblar. Üçtərəfli müqavilə, yəni Rusya-Azərbaycan-Ermənistan arasında gerçəkləşdirilmiş həmin sənəd Ermənistan müxalifətini həm Rusiyadan, həm də bilavasitə Paşinyanın iqtidarından narazı salıbdı.

Onların iddialarına görə, müharibə davam etdirilməli və guya Azərbaycanın işğal etdiyi ərazilər geri qaytarılmalıdır. Son dərəcə gülünc olan bu yanaşma Türkiyə, Rusiya, xüsusilə Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən birmənalı şəkildə rədd edilmiş və

lar?" Bax, bu mənada yaddaşı işıqlandırmaq zənnimcə, həyatı zərurətədi. Çünki zaman-zaman yol verdiyimiz unutkanlıq, laqeydlik bizə ağır itkilər yaşatdı. Vətən həsrətinə, yurd nisgiline kökləndik.

Çünki düşmənimizi tanımadıq. Əksinə, ona "qardaş olub hayastan" dedik. Gerçəkdə isə ötən əsrə, eləcə ondan əvvəllər də ermənilər türkcə, yəni bizə qarşı hər zaman düşmən mövqeyində olmuş və fürsət gözləmişdi. Bu fürsətçilik də 1905-də, 1918-də, 1920-də... və nəhayət, 1988-ci ildə yurdumuzun, millətimizin sinəsinə basılmış dağ oldu.

Yaxın tarix olan 1988-ci ildə ermənilərin Moskvadakı havadarlarının dəstəyilə Dağlıq Qarabağ Azərbaycandan öncə danışıqlar, sülh yoluyla, sonra isə iş-

ERMƏNİ SİYASƏTİNİN ÇÖKÜŞÜ

ğalçılıq siyasətiylə ələ keçirmək planlarını ortaya qoydular. Nəticədə 1923-cü ildə yaradılmış Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Ermənistan ərazisi olması gündəmə gəldi. Bu iddiada əsas məqamlardan biri də şovinist erməni yazıçısı Zori Balayanın hələ 1981-ci ildə Yerevanda çap etdirdiyi, 1984-cü ildə isə rus dilində Moskvada tirajladığı "Ocaq" kitabı bir vasitəyə

çevrildi. Üstəlik, həmin zaman kəsiyində SSRİ hökumətinə rəhbərlik edən Mixail Qorbaçovun müşaviri olan Aqanbekyanın Parisdə çıxan "L humaniti" qəzetinə verdiyi müsahibəsində Yerevanı dəstəkləməsi bu istəyi daha da alovlandırdı. Çünki söhbət artıq Kreml səviyyəsində gündəmə gəlmişdi. Bu da o demək idi ki, məsələdən, qabardılan mövzudan SSRİ rəhbərliyi də xəbərdardı. Təəssüf ki, Moskvanın laqeydliyi, daha doğrusu, mövzuya rəvac verməsi az bir zaman içərisində böyük faciələrə yol açdı. Yeni 1987-ci ilin payızında Yerevanda artıq millətçilərin mitingləri başladı. Daşnaqlar bu mitinglərdə İrəvanın əzəli sahibləri olan azərbaycanlılara qarşı zorakılığa çağırışlar etdilər. Ortaya çıxan ərazi iddiaları Qərbi Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımızın həyatına öz təsirini göstərməyə başladı. Bu da nəticə etibarilə Ermənistan ərazisindəki soydaşlarımızın yenidən zor gücünə deportasiyasına gətirib çıxardı. Dünyanın, xüsusilə Moskvanın gözü qarşısında törədilən çinayətlər laqeydliklə seyr edilir,

Şuşaya etdiyi səfər zamanı Ali Baş Komandan üzünü düşməne tutaraq bəyan etmişdi ki, "Mən buraya Füzulidən keçərək azad olunmuş yolla gəldim. Mən Şuşadayam. Biz qalib gəlmişik. Azərbaycan Ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad edib. Şuşa bizimdi! Qarabağ bizimdi və bundan sonra da bizim olacaq! Kimsə başqa fikirlərə düşürsə, "dəmir yumuruğu" unutmasın! Mən burdayam və ordumuz da burdadır! İkinci fikrə düşənlər əgər hər hansı bir hərəkət edərlərsə, cavabımız daha ağır və daha sərt olacaqdır!"

Təbii ki, bu qətiyyətli mövqeyi ortaya qoymaq üçün xalqımız, bütövlükdə Azərbaycanımız ağır və məşəqqətli bir zaman kəsiyi dəf etməli oldu. Əgər tarixə diqqət yetirsək, yəni Ermənistan-Azərbaycan-Dağlıq Qarabağ müharibəsinin başlanğıcından sonuna qədər səyahət etsək, onda görürük ki, bu müharibəni başlayanlar kimlərdi, bu müharibədə qazananlar kimlərdi? Bu müharibənin qurbanları nəyin yolunda şəhid olub-

müəyyən məqamlarda hətta o dövrün ən məşhur terminlərindən olan "ekstremistlər" ifadəsilə məsələnin üstündən keçilirdi. Amma bu, üzərindən sükutla keçiləsi məsələ deyil.

Tarix və baş verən məsələlər sübut etdi ki, həmin illərdə SSRİ hökumətinin tutduğu mövqe, o cümlədən də Azərbaycan SSRİ rəhbərliyinin qətiyyətsizliyi on minlərlə insanın evsiz-əşiksiz qalmasına, yurd-yuvasından didərgin düşməsinə yol açdı. Bu gün rəqəmlərin diliylə ifadə etsək, 1988-ci ildən 33 il keçir. Yeni 1988-ci ilin fevral ayının 13-də o vaxtkı Stepanakertdə Dağlıq Qarabağ məsələsiylə əlaqədar olaraq şəhərin erməni sakinləri ilk nümayişlərini keçirdilər.

Təəssüf ki, bu nümayiş öz sərt cavabını nə Moskvadan, nə də Bakıdan almadı. Bunu izləyən ermənilər bir az da həyasızlaşdılar və 3 gün sonra davamlı mitinqlər başladılar. Mart ayının 2-ə qədər keçirilən bu mitinglərdə əsas şüar "myatsumi"di. Yeni ermənilər Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsini tələb edirdilər. Bu məqsədlə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Xalq Deputatları Sovetinin erməni əsilli deputatları fevralın 20-də bir araya gələrək SSRİ rəhbərliyinə müraciət ünvanladılar. Üstəlik də həmin deputatlar Dağlıq Qarabağın Ermənistan SSRİ-yə birləşdiyini elan etdilər. Təbii ki, sırası Azərbaycan vətəndaşları baş verənlərə laqeyd qala bilməzdi. Çünki söhbət vətəndən, torpaqdan gedirdi. Ona görə də fevralın 20-də ermənilərin qəbul etdiyi qərara etirazlarını bildirmək üçün Ağdam sakinləri Əsgəran istiqamətində dinc yürüş etdilər. Erməni daşnaqlar həmin nümayişçiləri atəşə tutdular. Nəticədə torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda ilk şəhidləri verdik.

Hadisələrin getdikcə daha böyük ərazini əhatə etməsi Azərbaycanın o vaxtkı rəhbərliyini müəyyən addımlar atmağa məcbur etsə də, amma Moskva erməni-

lərin istəyinə daha çox xidmət edən addımı atdı. Nəticədə 1989-cu ildə Moskvanın nəzarətində olan Xüsusi İdarəetmə Komitəsi yaradıldı. Məhz bu komitənin yaradılması ilə də daha çox da ona rəhbərlik edən Volskinin atdığı addımlarla Dağlıq Qarabağda ermənilərin silahlanması sürətləndi, əraziyə həm Ermənistandan, həmçinin də dünyanın müxtəlif bölgələrindən silahlı ermənilər müzdlular gəlməyə başladı. Bilavasitə Dağlıq Qarabağı rəsmən özünə birləşdirən Ermənistan SSRİ-in 1989-cu il dekabr ayının 1-də qəbul etdiyi qərar torpaqlarımıza qarşı müharibəyə çağırış oldu.

Bununla da dünya ictimaiyyəti açıq şəkildə gördü ki, problem haradan və necə qaynaqlanırdı.

Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevin 44 günlük Böyük Vətən Müharibəsi zamanı xarici media mənsuablarının suallarını cavablandırarkən göstərdiyimiz bu faktları diqqətə çatdıraraq vurğulamışdı ki, "Biz bu problemi yaratmamışıq. Bu müharibəni biz başlamamışıq. Bizim torpaqlarımız işğal olunub. Bizim bir milyondan artıq soydaşımız öz ata-baba yurdundan qovulubdu. Budur tarixi gerçəklik. Bütün bunlar real faktlardır. Biz bu gün işğal olunmuş torpaqlarımızı azad etməklə həm də BMT-nin qətnamələrini yerinə yetiririk."

Mövzu ilə bağlı xatırladığımız bu məqamlar Ermənistanın ərazilərini işğalına dair sərgilədiyi böyük siyasətin çox kiçik bir məqamıdır. Biz bu mövzuya zaman-zaman qayıdacağıq.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
Əməkdar jurnalist

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyinin
maliyyə yardımı ilə

